

Брюксел, 8.2.2013
COM(2013) 66 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**относно постигнатия от Косово^{*} напредък в изпълнението на изискванията,
заложи в пътната карта за либерализиране на визовия режим**

* Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/99 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно постигнатия от Косово* напредък в изпълнението на изискванията, заложи в пътната карта за либерализиране на визовия режим

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Европейската комисия започна диалог за либерализиране на визовия режим с Косово на 19 януари 2012 г., като на 14 юни 2012 г. връчи на правителството му пътна карта за установяване на безвизов режим. Косово вече бе провело значителен брой реформи през 2010 и 2011 г., по-специално в областта на обратното приемане и реинтеграцията, което позволи на Комисията да започне диалога през 2012 г.

В пътната карта за либерализиране на визовия режим се посочват законодателството и всички други мерки, които Косово трябва да приеме и приложи, както и изискванията, които то следва да изпълни в краткосрочен план, за да постигне напредък в посока към либерализиране на безвизовия режим. Косово трябва първо да приеме или измени съгласно достиженията на правото на ЕС съответното законодателство, посочено в пътната карта. След това то трябва да приложи напълно това законодателство и всички други мерки, определени в пътната карта.

В Косово вече има голямо количество законодателни актове в областите, обхванати от пътната карта за визовия режим. В някои области на политиката съществуващото законодателство вече съответства на основните елементи от достиженията на правото на ЕС, докато в други все още е необходимо приемане на нови закони, по-нататъшно привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС или приемане на подзаконовни актове.

На 14 юни 2012 г. Комисията и Косово проведоха първата си среща на равнище висши служители в контекста на диалога за визовия режим и Комисията поиска от косовските власти да представят подробен доклад относно степента на готовност на Косово съгласно пътната карта за визовия режим, с акцент върху привеждането в съответствие на законодателството. Правителството представи този доклад заедно с правен анализ на 15 септември 2012 г. За да оценят напредъка на Косово в рамките на диалога за визовия режим, на 22—24 октомври 2012 г. службите на Комисията проведоха в Косово мисия за извършване на оценка, при която бяха подпомагани от няколко експерти от държави — членки на ЕС, от представителството на ЕС в Косово и от EULEX.

Настоящият документ представлява първият редовен доклад за оценка от страна на Комисията на постигнатия от Косово напредък в изпълнението на изискванията, заложи в пътната карта за либерализиране на визовия режим. В съответствие с тази пътна карта и като се поставя акцент върху привеждането на законодателството в съответствие с достиженията на правото на ЕС, в доклада се дава оценка на следните елементи:

- (1) постигнатото от Косово във връзка с приемането или изменението на посоченото в пътната карта законодателство в съответствие с достиженията на правото на ЕС;

*

Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/99 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

- (2) постигнатото от Косово във връзка с прилагането на законодателството и на всички други мерки, определени в пътната карта;
- (3) очакваното въздействие на либерализирането на визовия режим върху миграцията и сигурността.

Настоящият доклад се основава на подробния доклад и на правния анализ, представени от правителството на Косово, на докладите, изготвени от експертите на държавите — членки на ЕС, участвали в мисията за оценка през октомври 2012 г., на информация, предоставена от представителството на ЕС в Косово, от EULEX и от агенциите на ЕС, както и на подробни статистически данни, компилирани от Евростат и предоставени от държавите — членки на ЕС, и от държавите, асоциирани към Шенген. В него са изложени набор от препоръки в области на политиката, в които все още е необходимо да се приемат нови закони, да се постигне по-голямо съответствие с достиженията на правото на ЕС или да се приемат подзаконови актове. Тъй като за постигането на напредък в диалога за либерализиране на визовия режим ще се изисква прилагане и контрол върху прилагането на всички мерки, набелязани в пътната карта за визовия режим, в настоящия доклад се отправят и серия препоръки, свързани с прилагането.

Диалогът за визовия режим се провежда без да се засяга позицията на държавите — членки на ЕС, относно статута на Косово.

2. ОЦЕНКА НА ИЗИСКВАНИЯТА, СВЪРЗАНИ С ОБРАТНОТО ПРИЕМАНЕ И РЕИНТЕГРАЦИЯТА

2.1. Обратно приемане

Националната правна уредба относно **обратното приемане** се състои от закон за обратното приемане и подзаконови актове. С тези актове се уреждат редът и условията за обратно приемане в Косово на негови граждани, на граждани на трети държави и лица без гражданство, които вече не отговарят на изискванията за влизане или престой в молещата държава. Актовете уреждат процедурата по обратно приемане и съдържат разпоредби относно компетентните органи, сроковете, молбите, документите за пътуване, защитата на данните и транзитното преминаване. Законът за обратното приемане съдържа разпоредби, с които се гарантира съблюдаването на конституцията и на законите относно защитата на данните, гражданството, документите за пътуване и чужденците, както и на Женевската конвенция за статута на бежанците от 1951 г. и Протокола за статута на бежанците от 1967 г.

Косово трябва да прилага законодателството си в областта на обратното приемане по такъв начин, че да не се накърняват споразуменията за обратно приемане, сключени между него и трети държави. Косово е сключило подобни споразумения с 18 държави: 14 държави — членки на ЕС, две асоциирани към Шенген държави и две държави от Западните Балкани¹. То е парафирало двустранни споразумения с други три държави и е започнало преговори с още 9 държави². Съществуващите споразумения задължават договарящите страни да приемат обратното приемане на гражданите си и гражданите на трети държави, които вече не отговарят на изискванията за влизане и престой. В тях се

¹ Споразумения за обратно приемане с Косово са сключили Австрия, държавите от Бенелюкс (в рамките на общо споразумение), България, Чешката република, Дания, Финландия, Франция, Германия, Унгария, Малта, Словения, Швеция, Норвегия, Швейцария, Албания и Черна гора.

² Косово е парафирало споразумения за обратното приемане с Естония и Хърватия и е започнало преговори с Ирландия, Италия, Латвия, Литва, Полша, Португалия, Обединеното кралство, бившата югославска република Македония и Турция.

посочват също така формулярите, които следва да се попълнят за подаване на молба за обратно приемане, и се съдържат разпоредби относно сроковете за подаване на молби, свързаните с обратното приемане разходи, защитата на данните, доказателствата за самоличност, доказателствата за влизане и транзитното преминаване.

Обратното приемане от държави — членки на ЕС, се извършва главно въз основа на двустранни споразумения. По отношение на държави членки, които не признават Косово, то обикновено се осъществява чрез Временната административна мисия на ООН в Косово (ЮНМИК) или чрез Мисията на ЕС в областта на върховенството на закона (EULEX). Молбите за обратно приемане се обработват от отдел „Обратно приемане и връщане“ в Министерство на вътрешните работи, а косовската полиция работи по установяването на самоличността на завърналите се лица. В случай, че липсват надеждни документи за самоличност, идентифицирането на завърналите се лица често представлява проблем за косовските власти и води до отказ по молбите за обратно приемане на тези лица. Обменът на информация с органите в държавите членки относно специалните нужди на връщаните лица, включително жертвите на трафик на хора, продължава да бъде проблем.

В закона за обратното приемане се предвижда, че молбата за обратно приемане трябва да бъде уважена, ако съответните органи в Косово не са отговорили в 30-дневен срок. Таблица 6.6 показва, че има голям брой висящи молби за обратно приемане от Германия и Белгия, което подсказва, че посочената разпоредба не се прилага за всички държави членки. Статистическите данни за обратното приемане, предоставени от Косово, не съответстват на цифрите, подадени от държавите членки. Косово трябва да съгласува статистиката си във връзка с обратното приемане с данните на държавите членки.

2.2. Реинтеграция

През последните години Косово е подобрило политиката си в областта на **реинтеграцията**. През 2010 г. правителството прие преработена стратегия и план за действие за реинтеграцията, както и програма за реинтеграция, финансирана чрез специален фонд³. Средствата за този фонд бяха увеличени от 500 000 EUR през 2010 г. на 3,4 млн. евро през 2011 г. и съответно 3,2 млн. евро през 2012 г. Средствата от фонда за реинтеграция се използват за финансиране на неотложни услуги за завърналите се лица, като транспорт при пристигане, временно настаняване, медицинска помощ, пакети с храна и санитарни материали, осигуряване на жилище, както и за услуги, свързани с устойчивото реинтегриране, като езикови курсове за малолетните и непълнолетните, професионално обучение, помощ за намиране на работа и подкрепа за стартиране на собствен бизнес. С правилник са изяснени ролята и отговорностите на националните и местните органи, участващи в реинтеграцията на завърналите се, процесът на вземане на решения и критериите за получаване на помощ по линия на програмата.

Институционалната структура в подкрепа на реинтеграцията беше подобрена през 2012 г. Изпълнителен съвет, подпомаган от секретариат, разрешава плащанията от фонда за реинтеграция, извършва мониторинг на изпълнението, координира задачите между министерствата и предоставянето на информация от общините. Специална Служба за реинтеграция, разполагаща с бюро за прием на летището, осъществява директна връзка със завърналите се лица. През 2012 г. тази служба е трансформирана в

³ Помощ за реинтеграцията се предоставя и по линия на стратегията за общностите и завръщането и стратегията за интегриране на ромите, ашкалите и египетската общност.

дирекция към Министерство на вътрешните работи и е започнала да осъществява контрол върху работата на седем регионални координатори. На местно равнище реинтеграцията е от компетентността на общинските служби, отговарящи за общностите и завръщането, които докладват на регионалните си координатори⁴. Общинските комитети по въпросите на реинтеграцията одобряват на местно равнище молбите за предоставяне на спешни услуги. Молбите за услуги за устойчиво интегриране се одобряват на централно равнище. През 2011 г. по въпросите на реинтеграцията са били обучени около 250 местни служители. Все още не е изградена система за управление на преписките, чрез която да се осъществява наблюдение върху достъпа на завърналите се лица до услуги за интегриране.

През 2011 г. Косово е изразходвало едва 11 % от средствата на фонда за реинтеграция, главно за спешни услуги. През първите три тримесечия на 2012 г. властите са поели ангажименти за изразходване на около 58 % от средствата на фонда (1,8 млн. евро) за реинтеграция, като 1 милион евро са предназначени за осигуряване на жилища, 360 000 EUR — за схема за създаване на заетост, а останалата част — за спешни услуги. Дружеството, осигуряващо временно настаняване на завърналите се лица, е било замесено в скандал за корупция и е загубило договора си с Министерство на вътрешните работи.

Според дирекцията за реинтеграция, в периода януари — септември 2012 г. в Косово са се завърнали 2 968 лица, като близо три четвърти от тях (2 181 души) са получили помощ от фонда за реинтеграция. 61,5 % от бенефициерите на такава помощ са били етнически албанци, 30 % принадлежат към малцинствата на ромите, ашкалите и египтяните, а 4 % са от сръбското малцинство. Всички бенефициери са получили пакети с храна и санитарни материали, на 34 % е била предоставена помощ за постъпване в училище, 18 % са получили дърва за огрев, на 18 % са били предоставени подслон или помощ за жилищно настаняване, за 11 % са били осигурени транспортни услуги при пристигане, а 17 % — професионално обучение или подкрепа за започване на собствен бизнес. Тези цифри показват, че преобладаващата част от услугите, финансирани от фонда за реинтеграция, са били свързани със спешно подпомагане.

3. ОЦЕНКА НА ИЗИСКВАНИЯТА, СВЪРЗАНИ СЪС СИГУРНОСТТА НА ДОКУМЕНТИТЕ; УПРАВЛЕНИЕ НА ГРАНИЦИТЕ И МИГРАЦИЯТА; ОБЩЕСТВЕН РЕД И СИГУРНОСТ; И ОСНОВНИ ПРАВА, СВЪРЗАНИ СЪС СВОБОДАТА НА ДВИЖЕНИЕ

3.1. Тематична област 1: Сигурност на документите

Законът за документите за пътуване, Законът за личните карти и подзаконовото законодателство установяват реда и условията за получаване на документи за пътуване и лични карти. Те съдържат разпоредби, чиято цел е да гарантират надеждността на процеса на издаване, както и качество на документите, което да отговаря на стандартите на Международната организация за гражданско въздухоплаване (ИКАО). Законът за гражданското състояние и свързаните с него подзаконови актове уреждат **гражданската регистрация** и издаването на документи за легитимация. Гражданите получават личен идентификационен номер при раждането си, при по-късна регистрация или пререгистрация. Ако са загубили удостоверението си за гражданско състояние, те могат да се пререгистрат като използват други документи или свидетелски показания на роднини. Подзаконовото законодателство урежда формата и

⁴ В три от 38-те общини на Косово все още липсват такива общински служби, отговарящи за общностите и завръщането.

издаването на удостоверенията за гражданско състояние, както и достъпа до регистрите. Удостоверенията съдържат значителен брой защитни елементи.

Законът за личните имена позволява имената да бъдат регистрирани единствено на латиница, което изключва използването на кирилицата, в нарушение на Конституцията. Гражданите могат да сменят името си веднъж на всеки пет години при спазване на някои ограничения, имащи за цел да се предотвратят злоупотреби. За да направят това, те трябва да представят акт за раждане, удостоверение за сключен брак, ако е приложимо, и удостоверение, че не са страна по каквито и да било производства. След получаване на разрешение за смяна на името личният идентификационен номер остава същият, но в новото удостоверение се посочва последното име. Косово е потърсило установяване на по-тесни отношения с Интерпол във връзка с идентифицирането на лица, поискали смяна на името, и на лица, на които е забранено влизането на територията на Шенгенското пространство. То възнамерява освен това да отхвърли молбите на лицата, които са в забранителния списък за влизане в Шенген. В някои случаи, например когато омъжена жена си връща моминското име, смяната на името не може да бъде отказана, но новите имена се изпращат на ИНТЕРПОЛ за по-нататъшното им предаване на държавите членки.

През октомври 2011 г. Косово започна да издава **биометрични документи за пътуване**. След откриването на финансови нередности сътрудничеството между Министерство на вътрешните работи и дружеството изпълнител бе временно преустановено. Документите за пътуване бяха оценени през октомври 2012 г. и отговориха на всички стандарти на ЕС за защитните елементи, с изключение на един. Техният дизайн съдържаше необходимите защитни елементи, а форматът им отговаряше на стандартите на ИКАО⁵. Личните данни, изображението на лицето и пръстовите отпечатаци на притежателя на документа се съхраняваха на електронен чип, в съответствие със стандартите на ИКАО. Страниците с данни бяха оптически персонализирани и съдържаха множество защитни елементи, но не отговаряха на стандартите на ЕС относно възрастта, от която пръстовите отпечатаци трябва да бъдат включени в документите за пътуване. Стандартът на ЕС е 12-годишна възраст, като тази мярка се прилага от държавите членки с оглед предотвратяване на трафика на деца. Според Закона за документите за пътуване на Косово това изискване не се отнася за децата, ненавършили 16-годишна възраст.

Косово не е изпратило на трети държави своите сертификати за „инфраструктура на публичните ключове“, генерирани като част от процеса по издаване на биометричните документи за пътуване, тъй като не можа да се включи в регистъра на публичните ключове на ИКАО. За изгубени и откраднати документи за пътуване се води регистър и данните им се изпращат на косовския отдел за международно сътрудничество в областта на правоприлагането, който да ги изпрати на базата данни „Откраднати и изгубени документи за пътуване“ на Интерпол. Кодът на Косово за документите за пътуване обаче не е включен в списъка с кодове, използвани в базата данни на Интерпол. Вече са събрани около 6 000 досиета, които би могло да бъдат прехвърлени към базата данни „Откраднати и изгубени документи за пътуване“.

⁵ Тези стандарти са определени в документ 9303 на ИКАО (част 1) от приложение 9 към Чикагската конвенция.

Издаването на **карти за самоличност** се ръководи от международните стандарти⁶. Картите за самоличност на Косово съдържат поредица от защитни елементи, както и биометричните идентификатори на притежателя на документа, включително изображение на лицето му и пръстови отпечатащи, кодирани в двумерен баркод, който може да се разчита машинно. Защитните елементи на тези карти за самоличност отговарят на стандартите на ИКАО. Приетите през 2012 г. изменения на Закона за картите за самоличност ще дадат възможност за изготвяне на биометрични карти, но Косово още не е обявило кога ще започне да изготвя такива документи.

Една система за гражданско състояние, изградена въз основа на най-добрите европейски практики, трябва да съдържа точни, пълни и актуални данни, като в основата ѝ следва да стоят субектите на данните. Системата за гражданско състояние на Косово не отговаря на тези стандарти, въпреки значителния напредък през последните години. Създадената към Министерство на вътрешните работи агенция за гражданската регистрация води всички регистри за гражданско състояние и гражданска регистрация и издава на гражданите, на местно ниво, удостоверения за гражданско състояние, карти за самоличност и документи за пътуване. Общинските служби по гражданско състояние регистрират всички събития от живота в отделни регистри за ражданията, браковете и починалите, качват данните в централен регистър за гражданското състояние и издават удостоверения за гражданско състояние. Броят на тези служби в Косово не трябва да възпрепятства агенцията по гражданска регистрация да проверява съблюдаването от тяхна страна на съответното законодателство, по-специално по отношение на промените на имената. Общинските центрове за гражданска регистрация обработват заявленията за карти за самоличност и документи за пътуване по следния начин: те проверяват самоличността на заявителя въз основа на удостоверение за гражданско състояние, събират снимка, пръстови отпечатащи и подпис, качват данните в централен граждански регистър и издават исканата карта за самоличност или документ за пътуване. В ход е интегрирането на данните за гражданското състояние и гражданската регистрация в единен централен регистър за гражданското състояние.

Всички регистри на хартия в Косово бяха сканирани и качени в електронен архив, а заверени копия на оригиналните регистри се връщат от Сърбия и се добавят към този архив. Персоналът е преминал обучение за използване на новия централен регистър. Качеството на данните в централния регистър обаче продължава да бъде ниско, като се изключат регистрациите на ражданията. Семейното положение и смъртните случаи на субектите на данни все още не са актуализирани, за въведените данни липсват достатъчно вътрешни препратки или данните не си съответстват, между различните бази данни съществуват известни несъответствия и пропуски, а контролният механизъм за наблюдение на промените в данните продължава да бъде ненадежден.

Във връзка с новия кодекс за етично поведение персоналът на агенцията за гражданска регистрация премина обучение, а в същата агенция е учреден малък инспекторат, който се занимава с разследване на корупцията. Независимо от това правоприлагането трябва да се подобри: все още има измами с промяна на имена и неверни данни в документите за самоличност и за пътуване, като се появиха и твърдения за корупция при изготвянето на биометрични документи за пътуване и на табели с регистрационни номера на превозни средства. За повишаването на доверието в процедурите за гражданска

⁶ Тези стандарти са определени в документ 9303 на ИКАО (част 3) от приложение 9 към Чикагската конвенция.

регистрация ще са необходими подходящи ресурси за извършване на одит, обучение и контрол на всички държавни служители, работещи в тази сфера.

3.2. Тематична област 2: Управление на границите и миграцията

3.2.1. Управление на границите

Законът за граничния контрол и за наблюдението на границите се припокрива с повечето от разпоредбите на Кодекса на шенгенските граници, но определенията, съдържащи се в него, както и някои от разпоредбите му не съответстват на кодекса⁷. Терминологичното обръкване включва понятията за граничен контрол, гранични проверки, наблюдение на границата, минимални проверки, обстойни проверки и проверки на втора линия. Разпоредбите относно междуправителното сътрудничество са формулирани твърде общо и не съдържат подробна уредба на сътрудничеството. Законът трябва да бъде съответно изменен.

Подзаконовото законодателство относно местния граничен трафик и свързаните с него разрешения е в съответствие с достиженията на правото от Шенген⁸. В бъдеще местният граничен трафик може да обхване големи райони в непосредствена близост до Косово, което може да има съществено отражение върху миграционните потоци през Косово. В тясно сътрудничество със съседните страни трябва да се изгради ефикасна система за управление на издаването, контрола и ползването на разрешенията за местен граничен трафик.

Приетата през 2012 г. стратегия за **интегрирано управление на границите (ИВМ)** се опира на модела на Западните Балкани, при който липсва цялостният подход към ИВМ, заложен в заключенията на Съвета от 2006 г., в Кодекса на шенгенските граници и в Шенгенския каталог. В тази стратегия липсват ключовите елементи на ИВМ, а именно граничен контрол, превенция на престъпността и прилагане на модела за контрол на достъпа на четири нива, а обучението не е застъпено в достатъчна степен. Тя трябва да бъде преработена, като се вземат под внимание всички основни препоръки и най-добри практики, посочени в заключенията на Съвета от 2006 г., в Кодекса на шенгенските граници и в Шенгенския каталог⁹.

В една добре работеща система за интегрирано управление на границите стратегическият анализ на риска се използва за управление на рисковете и заплахите за сигурността по границите. Наскоро всички органи в Косово, участващи в управлението на границите, разработиха свои системи за анализ на риска, като центърът за управление на границите вече започва да играе ключова роля в управлението на риска. На регионално и местно равнище анализът на риска трябва да бъде извършван систематично, за да се подобрят оперативното планиране, изграждането на капацитет и проактивният подход по отношение управлението на границите. В северната част на Косово имаше освен това технически затруднения при работата на системата за управление на границите. Всички тези затруднения трябва да бъдат отстранени.

Стратегията за интегрирано управление на границите на Косово изпълнява функцията на „квази законодателство“, с което на отделните органи, участващи в управлението на границите, се възлагат различни роли и отговорности и се организира

⁷ Кодекс на шенгенските граници (Регламент (ЕО) № 562/2006).

⁸ Регламент за местния граничен трафик (Регламент № 1931/2006).

⁹ Кодекс на шенгенските граници (Регламент (ЕО) № 562/2006), Заключение на Съвета от 4—5 декември 2006 г., Шенгенски каталог за граничния контрол по външните граници, връщането и обратното приемане

сътрудничеството между тях. В плана за действие за ИВМ се определят начините за постигане на общите цели в областта на управлението на границите. Стратегическото сътрудничество се е подобрило на централно равнище, но не бе възможно да се изготви оценка на междуведомственото сътрудничество на регионално или местно равнище. Центърът за управление на границите е единственият орган за сътрудничество, чиито роля и правомощия са регламентирани по подходящ начин чрез Закона за граничния контрол и наблюдението на границите и чрез подзаконови актове. Ролята и правомощията в областта на управлението на границите на останалите органи също трябва да бъдат определени в законодателството. Следователно Косово трябва да изготви законодателство, в което се определят ролите и правомощията на всички публични органи, участващи в управлението на границите, включително в оперативното сътрудничество и обмена на информация за целите на предотвратяването и борбата срещу незаконната миграция и трансграничната престъпност.

Сътрудничеството със съседните държави в областта на правоприлагането бе подобро през 2012 г. Косово има стабилни отношения с Албания, а в по-малка степен и с бившата югославска република Македония, в сферата на полицейското сътрудничество, митническото сътрудничество и граничното сътрудничество, като тези отношения включват и съвместни патрули, обмен на информация и редовни съвместни срещи.¹⁰ Косово и бившата югославска република Македония са създали съвместен комуникационен център за полицейско сътрудничество. В подобно сътрудничество вземат участие и трите служби в Косово, свързани с работата по границите, а именно граничната полиция, митниците и Агенцията по храните и ветеринарството. Развиват се и отношенията, свързани с граничните проверки. Изгражда се нов съвместен граничен контролно-пропускателен пункт с бившата югославска република Македония и има планове за откриване на нови гранични контролно-пропускателни пунктове с Черна гора. Косово трябва да положи усилия за сключване на споразумения за сътрудничество в областта на правоприлагането с всички съседни държави.

През 2012 г. Косово и Сърбия, подпомагани от ЕС, отбелязаха значителен напредък в изпълнението на заключенията във връзка с интегрираното управление на границите, постигнати на 2 декември 2011 г., в това число отварянето на четири временни контролно-пропускателни пункта преди края на декември 2012 г. и подготовката за изграждане на още два такива пункта през 2013 г. Страните се договориха и за географските координати на шест постоянни контролно-пропускателни пункта, които да бъдат изградени в бъдеще, постигнаха съгласие по разпоредби относно обмена на информация за правоприлагането, обмена на митническа информация и правна взаимопомощ, както и за назначаването на лица за контакт, които да следят въпросите, свързани с нормализирането на отношенията между двете страни. Споразумението за интегрирано управление на границите трябва да бъде прилагано изцяло и координирано.

В координация с Черна гора Косово също така трябва да очертае общата им граница. То трябва да проучи също условията за сътрудничество с Frontex.

3.2.2. Управление на миграцията

Законът за чужденците урежда голям брой въпроси, свързани с издаването на визи, **законната и незаконната миграция**. Като се има предвид широкото му приложно поле, той само частично съответства на достиженията на правото на ЕС. Поради това

¹⁰ Косово е сключило споразумение за митническо сътрудничество с Черна гора и споразумение за полицейско сътрудничество с Хърватия.

Законът за чужденците, Законът за граничния контрол и за наблюдението на границите и подзаконовата правна уредба трябва да се преработят изцяло, така че съдържащите се в тях определения и основни разпоредби да са в съответствие с Кодекса на шенгенските граници и със законодателството на ЕС в областта на законната¹¹ и незаконната миграция¹². Измененията трябва да са в следните насоки:

- В Закона за чужденците се посочва, че чужденците могат да влизат и да пребивават на територията на Косово, ако притежават редовен документ за пътуване, който съдържа валидна виза или разрешение за временно пребиваване. Определените в този закон условия за влизане в страната, както и задължението на превозвачите да проверяват самоличността на пътниците, процедурите за надлежни проверки и изключенията, предвидени за лицата, признати за бежанци, установени в Закона за чужденците и Закона за граничния контрол и за наблюдението на границите, не съответстват на Кодекса на шенгенските граници;
- На основание Закона за чужденците правителството прие решение и изготви подзаконова правна уредба относно издаването на визи в консулствата и на граничните контролно-пропускателни пунктове. Планираният нов визов режим на Косово ще засегне 87 държави, но въвеждането му в действие ще бъде отложено до юли 2013 г. Гражданите на засегнатите държави могат да получават визи в консулствата на Косово, като някои могат да го направят на граничните контролно-пропускателни пунктове на страната¹³. Предоставянето на толкова широки консулски правомощия на граничната полиция не съответства на Визовия кодекс¹⁴, който разрешава визи да бъдат издавани на контролно-пропускателните пунктове само при извънредни обстоятелства. За въвеждането на визова информационна система ще бъдат необходими и значителни инвестиции в информационна система, която да свързва съответните бази данни с визовия регистър. Въпреки предоставената външна помощ инфраструктурата все още не е изградена. Законът за чужденците, Законът за граничния контрол и за наблюдението по границите и подзаконовата правна уредба трябва да бъдат изменени, за да се гарантира пълното им съответствие с Визовия кодекс в областта на издаването на визи на контролно-пропускателните пунктове;
- Законът за чужденците съдържа изискване чуждите граждани да притежават разрешение за работа, за да им бъде издадено разрешение за временно пребиваване, а същевременно за издаването на разрешение за работа Законът за

¹¹ Директива за единното разрешение (Директива 2011/98/ЕС), Директива относно условията за прием на граждани на трети страни с цел образование и обучение (Директива 2004/114/ЕО), Директива относно приема на граждани от трети страни за целите на провеждане на научноизследователска дейност (Директива 2005/71/ЕО), Директива относно правото на събиране на семейството (Директива 2003/86/ЕО), Директива за дългосрочно пребиваващите граждани (Директива 2003/109/ЕО), Директива за издаване на разрешение за пребиваване на граждани на трети страни, които са жертви на трафик на хора или са били обект на помощ за незаконна имиграция, и които сътрудничат с компетентните органи (Директива 2004/81/ЕО).

¹² Директива за връщането (Директива 2008/115/ЕО), Директива относно помощ в случаите на транзит за целите на извеждане от територията по въздух (Директива 2003/110/ЕО), Директива за предвиждане на минимални стандарти за санкциите и мерките срещу работодатели на незаконно пребиваващи граждани на трета държава (Директива 2009/52/ЕО).

¹³ Съгласно планирания нов визов режим на Косово гражданите на държавите — членки на ЕС, няма да се нуждаят от визи.

¹⁴ Визов кодекс (Регламент (ЕО) № 810/2009).

издаване на разрешения за работа на чужди граждани изисква да е налице разрешение за пребиваване. Това противоречие трябва да бъде отстранено. Нито един от двата закона не съдържа съответствия на определенията за член на семейството, лице без гражданство или непридружено малолетно или непълнолетно лице, съдържащи се в релевантното законодателство на ЕС. Липсват разпоредби относно наемането на работа на лица, получили разрешение за престой по хуманитарни причини, за събиране на семейството или с цел образование или научноизследователска дейност. Правните норми, уреждащи събирането на семейството, не отговарят на стандартите на ЕС. В Закона за чужденците липсва правна уредба относно престоя на чужденците, които са били жертви на трафик;

- В Закона за чужденците са уредени връщането на незаконните мигранти и задържането преди извеждане от Косово. В него не са определени обаче процедурите за провеждане на справедлива и прозрачна политика на връщане, като липсват и разпоредби относно решенията за връщане, извеждането, забраната за влизане, укриването, доброволното напускане и уязвимите лица. Процедурата за връщане е неясна и липсват процесуални гаранции. В закона не се предвиждат специални разпоредби относно връщането на уязвими лица, непридружени малолетни или непълнолетни лица или жертви на трафик. Липсва възможност за удължаване на срока за доброволно напускане или за отлагане на връщането. Не са предвидени наказания за работодатели, наели на работа незаконно пребиваващи граждани на трети държави;
- Съгласно Закона за чужденците заповедите за напускане трябва да бъдат придружени от забрана за влизане, но не са предвидени разпоредби за оттегляне или спиране действието на такава забрана. По отношение налагането на забрани за влизане не са въведени изключения за жертвите на трафик и няма ясни разпоредби относно средствата за правна защита срещу извеждане, относно правната помощ и процесуалното представителство. В разпоредбите, посветени на задържането, липсва регламентацията относно компетентните органи, условията за задържане, контактите с процесуалните представители или членовете на семейството или третирането на уязвимите лица. Принципът на „забрана за връщане“ (non-refoulement) е включен в Закона за чужденците в съответствие с международните стандарти, но не са предвидени гаранции при връщане, нито гаранции във връзка със запазване на целостта на семейството или предоставяне на спешни медицински грижи. Висшите интереси на детето и запазването на целостта на семейството не са регламентирани;
- Законът за чужденците не съдържа разпоредби, които да гарантират социално-икономическото интегриране на бежанците. За да се засили интегрирането им, включително на пазара на труда, на бежанците трябва да се предостави стабилен правен статут в Косово, за предпочитане под формата на постоянно разрешение за престой, издадено след изтичането на временно разрешение за престой;
- Косово е разработило нова база данни за убежището и миграцията. След като заработи, тя би могла да допринесе за събирането на данни и за анализирането на миграцията към Косово. Засега обаче правата на достъп на различните органи не са определени. При пълно съблюдаване на разпоредбите за защита на данните, Законът за чужденците трябва да бъде изменен по такъв начин, че да регулира обработването на данните в областта на миграцията и убежището, достъпа до данните и обмена на данни между органите.

Наказателният кодекс съдържа разпоредби относно незаконното превеждане на мигранти през граница, с подходящи наказания за това, като в тях определението за това престъпление гласи, че то представлява действие с цел извличане на финансова или материална облага от незаконното влизане на чуждестранен гражданин в Косово. Кодексът предвижда наказания и за лицата, които умишлено са помогнали на чужденец да влезе незаконно в Косово. Тези разпоредби съответстват до голяма степен на директивата на ЕС, с която се дават определения за подпомагане на незаконно влизане, преминаване и пребиваване¹⁵.

В процес на изготвяне са нова стратегия и план за действие за миграцията. Тази стратегия трябва да осигури цялостна рамка за управлението на миграцията, включително на законната и незаконната миграция, която рамка да е в съответствие с най-добрите международни практики. В нея трябва да бъдат заложени ясни цели, да се определят ролите и отговорностите, да се поясни обхватът на сътрудничеството с трети държави и да се разработи миграционен профил за Косово.

3.2.3. Убежище

Със Закона за убежището се уреждат признаването и правното положение на лицата, търсещи международна закрила, материалните условия на приемане и процедурите по предоставяне на убежище в Косово. Законът не е напълно съобразен с достиженията на правото на ЕС и с Женевската конвенция от 1951 г.¹⁶ Той урежда наред с другото процедурните аспекти, свързани с предоставянето на убежище, различните форми на закрила като статута на бежанец, субсидиарната закрила и т. нар. временна закрила, правата и задълженията на търсещите убежище, принципът за забрана на връщането, приключването на процедурата по предоставяне на убежище, обжалването и издаването на документи. Структурата на този закон е непоследователна. Редица определения, включително тези, които се отнасят до лицата, търсещи убежище, уязвимите лица, чуждестранните граждани и лицата без гражданство, не са напълно приведени в съответствие с достиженията на правото на ЕС и с Женевската конвенция. Определенията за сигурна страна на произход и сигурна трета страна не са в съответствие с Директивата за процедурите за предоставяне на убежище. В закона не се описват принципите на процедурата за предоставяне на убежище. Съществува допълнителна категория, наречена „временна закрила“, но целта и приложното ѝ поле не са ясни.

Нуждите на уязвимите лица не са уредени по подходящ начин и съответните разпоредби са ограничени до малолетните и непълнолетните, жените и хората с умствени или физически увреждания. Посочените разпоредби не съответстват напълно на Директивата относно условията на приемане и на Директивата за признаването. Правата на лицата, търсещи убежище, и процесуалните гаранции са неоправдано ограничени, особено що се отнася до разглеждането на молбите, ползването в тях на майчиния език на търсещия убежище, ползването на устни преводачи и правото на общуване с ВКБООН. По всичко личи, че ролята на ВКБООН не е в съответствие с Директивата за процедурите за предоставяне на убежище и с Женевската конвенция.

¹⁵ Директива за определяне на подпомагане на незаконното влизане, преминаването и пребиваването (Директива 2002/90/ЕО).

¹⁶ Директива относно условията на приемане на лица, търсещи убежище (Директива 2003/9/ЕО), Директивата за признаването (Директива 2004/83/ЕО и Директива 2011/95/ЕО — преработен текст), Директивата за процедурите за предоставяне на убежище (Директива 2005/85/ЕО) и Директивата за предоставяне на временна закрила (Директива 2001/55/ЕО).

Липсват ясни разпоредби относно правата и задълженията на бежанците и лицата, получили субсидиарна или т.нар. временна закрила, и няколко основни принципа не са заложени в закона, например принципите за достъп до образование, помощ при интегрирането, правото на собственост и правото на труд, като по този начин не се отговаря на стандартите, заложени в Директивата за признаването и Женевската конвенция. Предвидените средства за правна защита не включват право на обжалване на отказа по молба за субсидиарна или „временна закрила“ и следователно не изпълняват стандартите на Директивата за процедурите за предоставяне на убежище. Сроковете за прекъсване на процедурите за предоставяне на убежище не са ясно определени.

До ноември 2012 г. Косово е получило едва 31 молби за предоставяне на убежище, а през 2011 г. те са били 189. Тази година срещу Дирекция „Гражданство, убежище и миграция“ към Министерство на вътрешните работи бяха подадени редица сигнали за корупция при управлението на съоръженията, свързани с предоставянето на убежище, и на отдаваните под наем жилища за завърналите се лица. Тези сигнали трябва да бъдат разследвани енергично от съответните органи. Косово трябва да проучи условията за сътрудничество с Европейската служба за подкрепа в областта на убежището (EASO).

3.3. Тематична област 3: Обществен ред и сигурност

През 2012 г. Косово преработи **системата си в областта на наказателното правосъдие**, като прие нов закон за съдилищата, нов закон за прокуратурата, нов Наказателен кодекс и нов Наказателно-процесуален кодекс, в сила на 1 януари 2013 г. Законите за Съдебния съвет и за Съвета на прокуратурата влязоха в сила през 2011 г. Тези шест законодателни акта допълват закона за специализираната прокуратура, с който се уреждат изключителните и субсидиарните правомощия на специализираните прокурори, натоварени *inter alia* с разследването и наказателното преследване на организираната престъпност, корупцията и тероризма.

Новата структура на съдилищата ще включва основни съдилища, Апелативен съд и Върховен съд. Със закона за съдилищата към основните съдилища и Апелативния съд се създават отделения по тежката престъпност, които ще разглеждат делата за тежки престъпления, включително тези, попадащи под изключителната и субсидиарна компетентност на Специализираната прокуратура. Правителството обмисля възможността за създаване на специален наказателен състав към основния съд на Прищина, който да разглежда дела за тежки престъпления в области, които се припокриват с изключителната и субсидиарната компетентност на Специализираната прокуратура. Все още е неясно каква ще бъде връзката между такъв специален наказателен състав и отделенията по тежката престъпност, които ще бъдат създадени към основните съдилища и Апелативния съд.

Косово трябва да проведе съдебната си реформа по такъв начин, че тя да доведе до подобряване на независимостта, ефективността, отчетността и безпристрастността на съдебната власт, включително чрез отпускане на достатъчно финансови и човешки ресурси за работата на новата съдебна система. През 2009 г. съдиите и прокурорите преминаха атестационна процедура. Съдебният съвет и Съветът на прокуратурата трябва да положат особени усилия за предотвратяване на политическа намеса в разследването и наказателното преследване на престъпленията и решаването на наказателните дела, за гарантиране на прозрачност при подбора, атестирането и назначаването на съдиите и прокурорите, като свободните длъжности бъдат попълвани по-специално с представители на малцинствата, и за предприемане на дисциплинарни действия във всички случаи, свързани с корупция в съдебната система. Съдебният

съвет трябва да продължи с изпълнението на стратегията си за намаляване на броя на забавените висящи дела.

През април 2012 г. бе приет нов **Наказателен кодекс**, който влезе в сила през януари 2013 г. Той съдържа разпоредби, които наред с останалото се отнасят и до незаконното превеждане през граница на мигранти, трафика на хора, производството и трафика на наркотици, организираната престъпност, корупцията и трафика на оръжия. Разпоредбите на кодекса са съобразени с изключителната и субсидиарната компетентност на Специализираната прокуратура. Разпоредбите относно престъпленията, свързани с корупция, обаче се нуждаят от допълнително разглеждане. Разпоредбите относно експулсирането на чужденци от Косово не са в пълно съответствие с разпоредбите на Закона за чужденците. Разделът, посветен на регистрите за съдимост, не съдържа разпоредби относно обмена на информация с трети държави.

На 22 декември 2012 г. бе приет нов **Наказателно-процесуален кодекс**, който влезе в сила на 1 януари 2013 г. Някои от неговите разпоредби са приведени в съответствие със стандартите на ЕС, включително тези относно защитата на данните. Други разпоредби дават основания за загриженост. Новият кодекс съдържа разпоредби, които могат да засегнат принципа за недопускане на обратно действие на законодателството. В проекта на кодекса се посочваше, че висящите дела ще бъдат разглеждани по реда на предишния кодекс, докато преходните разпоредби на приетия кодекс се прилагат и спрямо наказателните производства, които са започнали преди 1 януари 2013 г., спрямо делата, по които обвиненията са повдигнати и потвърдени и спрямо делата, по които вече има повдигнато обвинение, но то още не е потвърдено. Предвиденият в новия кодекс преходен период е само десет дни, което не оставя достатъчно време на всички участници да се подготвят за прилагането му. Това може да доведе до проблеми при правораздаването. Накрая, потенциалното обратно действие на новите разпоредби на кодекса, отнасящи се до свидетелските показания в досъдебната фаза на производството, може да ограничи допустимостта на тези показания като мотив за осъдителна присъда по наказателни дела, които вече са в ход. Няколко разпоредби от Наказателно-процесуалния кодекс заслужават да бъдат проучени допълнително.

Правилното прилагане на новия Закон за съдилищата, новия Закон за прокуратурата, новия Наказателен кодекс и новия Наказателно-процесуален кодекс е основна предпоставка за подобряване на независимостта, ефективността, отчетността и безпристрастността на съдебната власт в Косово. Следователно Косово трябва да помисли за извършване през втората половина на 2013 г. на общ преглед на функционирането на реструктурираната система на наказателното правосъдие, който да включва и оценка за изпълнението на тези четири закона.

3.3.1. Предотвратяване и борба с организираната престъпност, корупцията и тероризма

Косово е въвело правна уредба и е създадо институционална рамка за борба с **организираната престъпност** и корупцията, но сътрудничеството между полицията, митниците и прокуратурата във връзка с разследването и наказателното преследване на такива престъпления трябва допълнително да се подобри¹⁷. Сътрудничеството между полицията и прокуратурата трябва да се укрепи, за да се осигури увеличаване на броя на образуваните наказателни производства след провеждане на разследване и да се

¹⁷ Вж. Европейска сметна палата, „Помощ от Европейския съюз за Косово в областта на върховенството на закона“, Специален доклад № 18/2012.

гарантира проактивен подход към борбата с тежките престъпления в съответствие със стратегията и плана за действие за полицейските действия, основани на разузнавателна информация. Капацитетът за разследване на полицията е достатъчен, но този на митническите служби трябва да се развие. Сътрудничеството между прокуратурата и звеното за финансово разузнаване (ЗФР) трябва да се подобри, за да се гарантира проактивен подход към започването на разследвания по случаи на необяснимо забогатяване. Функционирането на ЗФР и сътрудничеството му с полицията се подобриха през 2012 г. През същата година бяха поставени основите на нова програма за защита на свидетелите, но в тази област ще бъдат нужни значителни бюджетни средства и изграждане на капацитет. Очаква се Косово да приеме нова стратегия и план за действие за борба с корупцията, като то вече е приело нова стратегия и план за действие за борба с организираната престъпност. То трябва да положи особени усилия за постигане на резултати при разследването, наказателното преследване и постановяването на окончателни съдебни решения по дела за организирана престъпност и корупция, включително трафик на наркотици, трафик на хора, трафик на оръжие и изпирание на пари.

Специализираната прокуратура играе важна роля в разследването и наказателното преследване на тежките престъпления в Косово. Специализираните прокурори са прокурори от EULEX и прокурори на Косово, които имат правомощията и отговорността да провеждат наказателни разследвания и да преследват по наказателноправен ред тежките престъпления, попадащи под изключителната¹⁸ и субсидиарната¹⁹ компетентност на Специализираната прокуратура. През 2012 г. правителството разгледа възможността за изменение на правомощията на Специализираната прокуратура или за предоставяне на всички прокурори в Косово на нейната изключителна компетентност за разследване и наказателно преследване по дела за изпирание на пари. Такива реформи би следвало да се предприемат едва след като по-нататъшният опит покаже как работи на практика реструктурираната система на наказателното правосъдие. Изключителната и субсидиарната компетентност на Специализираната прокуратура следва да бъдат запазени. В контекста на общия преглед на системата на наказателното правосъдие, посочен по-горе, Косово и ЕС могат да започнат да обмислят съвместно какъв е най-добрият начин за адаптиране на правомощията на Специализираната прокуратура спрямо реструктурираната система на наказателното правосъдие.

Правната уредба и институционалната рамка за борба с **трафика на наркотични вещества** и прекурсори са вече установени. Въпреки това обаче ресурсите за провеждане на политиката на Косово за борба с наркотиците са недостатъчни и липсва подход, основан на разузнавателна информация. Усилията на Косово за разбиване на трафика на хероин от Афганистан през Турция до пазарите на ЕС и на трафика на кокаин от Латинска Америка през Черна гора и Албания до ЕС са все още недостатъчни. Косово продължава да среща трудности да намали отглеждането и трафика на канабис към ЕС. Заловените пратки с наркотици са се увеличили през 2012 г., но остават скромни, а съдебният контрол върху разследванията е все още

¹⁸ Изключителната компетентност включва разследването и наказателното преследване, наред с другото, на тероризма, престъпленията по време на война, организираната престъпност и изпирането на пари.

¹⁹ Субсидиарната компетентност включва наред с другото разследването и наказателното преследване на незаконното превеждане на мигранти през граница, трафика на хора, трафика на наркотици, незаконния хазарт, укриването на данъци, трафика на оръжия, злоупотребата със служебно положение, подкупите и измамите по служба.

недостатъчен. Косово започна сътрудничество с Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании (ЕЦМНН) през 2009 г. В неговия закон за наркотичните и психотропните вещества и прекурсорите са инкорпорирани международните стандарти в борбата с трафика на наркотични вещества, както и аспектите, свързани с превенцията на наркоманиите. В Наказателния кодекс са предвидени наказания за трафик на наркотици. Стратегията и планът за действие за борба с наркотиците съдържат мерки за намаляване на търсенето и предлагането. Косово трябва да подобри значително усилията си за борба с трафика на наркотици.

Правната уредба и институционалната рамка за борба с **трафика на хора** са в процес на разработване. Косово продължава да бъде изходен и транзитен пункт за жертви на трафика на хора. Тенденцията да се извършва трафик на жени към ЕС с цел сексуална експлоатация продължава. Трафикът на деца с цел просия и улеснената незаконна миграция, често чрез използване на подправени или фалшифицирани документи, продължават да предизвикват сериозно безпокойство. Новият Наказателен кодекс съдържа разпоредби относно трафика на хора и незаконното прекарване през граница на мигранти. Увеличени бяха предвидените в него наказания за трафик на деца. През 2012 г. полицията започна голям брой наказателни разследвания на трафик на хора, но наказателното преследване на такива престъпления и наложените присъди остават малко. Макар това да е заложено в законодателната програма, правителството все още не е приело закон за трафика на хора. Приети са стратегия и план за действие за борба с трафика на хора. Въпреки това Косово следва да положи значително повече усилия за борба с трафика на хора и улеснената незаконна миграция, включително като изготви нов закон за трафика на хора.

Трафикът на малки оръжия и леко въоръжение продължава да е проблем за Косово. Наказателният кодекс съдържа разпоредба относно трафика на оръжие и Косово има стратегия и план за действие за борба с този трафик. Тероризмът, зародил се в Косово, представлява по-малка заплаха за Косово и ЕС, в сравнение с организираната престъпност и корупцията. Косово разполага със стратегия и план за действие за борба с тероризма и за национална сигурност. Тези стратегии следва да се прилагат в пълна степен.

Законът за предотвратяване **изпирането на пари и финансирането на тероризма** учредява ЗФР като независима институция, която осигурява разузнавателна финансова информация на разследващите органи в областта на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Отговорностите на ръководения от EULEX Център за финансово разузнаване наскоро бяха прехвърлени на косовското ЗФР. Сътрудничеството на ЗФР с банките се подобри през 2012 г., като броят на докладваните трансакции на парични средства нараства все повече. Освен това, с помощта на ЕС и на Съвета на Европа правителството изготви изменения на този закон, за да се даде отговор на изразената загриженост в четири области: национална оценка на риска, правна уредба на инкриминираните деяния, наказания при неизпълнение и международно сътрудничество. Измененията имат за цел да актуализират определенията, съдържащи се в закона, като ги приведат в съответствие с препоръките на Специалната група за финансови действия (FATF), да укрепят оперативната независимост на ЗФР и да усъвършенстват разпоредбите относно обмена на информация, комплексната проверка на клиента, докладите за подозрителни сделки, надзорните правомощия, наказанията и казината. Подобен е обменът на информация с

трети държави — ЗФР е сключило меморандум за разбирателство със седем страни²⁰. С попечителството на Словения, Косово желае да кандидатства за членство в „Група Егмонт“ на звената за финансово разузнаване. Косово трябва да помисли за бъдещи изменения на законодателството си относно предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма, които да се отнасят за специализираното обучение и статистическите показатели, и следва да работи по изпълнението на съответните стратегия и план за действие.

Отнемането на имущество е уредено до известна степен в Наказателния кодекс и в Наказателно-процесуалния кодекс. Правителството е изготвило проект на закон, с който се предоставят разширени правомощия за отнемане на имущество. Това ще даде възможност за отнемане въз основа на осъдителна присъда, а в определени граници и за отнемане на натрупаното богатство. Правомощията за отнемане се разпростират по отношение на имущество, което не представлява материална облага от престъпление, имущество, придобито от обвиняем, който е починал или е напуснал Косово, и имущество, прехвърлено на друг правен субект. В случай на добросъвестна покупка, прехвърленото имущество не може да бъде отнето. Със законопроекта се въвежда концепцията за „обърната доказателствена тежест“, като от обвиняемите се изисква да докажат как са придобили конфискуваното имущество. Агенцията, занимаваща се с управлението на конфискуваното или отнетото имущество, подпомага съдебните и правоприлагащите органи при изпълнението на решенията за конфискуване и отнемане на имущество. Косово трябва да приеме и приложи законопроекта за предоставяне на разширени правомощия за отнемане на имущество.

Косово е създадо обширно законодателство и институционална рамка за борба с **корупцията**, в това число закони относно декларирането на имущество от страна на държавните служители, предотвратяването на конфликт на интереси в публичния сектор, подаването на сигнали за нередности, обществените поръчки и финансирането на политическите партии. Прилагането на законите относно декларирането на имуществото и предотвратяването на конфликт на интереси е възложено на агенция за борба с корупцията. Тя може да извършва предварителни разследвания за корупция, като предава на полицията или прокуратурата случаите, за които се предполага, че е налице корупция. Агенцията е подписала меморандум за разбирателство с EULEX. Въпреки възложения ѝ мандат, тя може да проверява произхода на имуществото само когато подозира, че то е придобито незаконно. Опитът ѝ в идентифицирането и последващите действия при риск от корупция в публичния сектор, включително чрез извършване на оценки на риска в чувствителни сектори, остава ограничен. Косово трябва да прецени дали тази агенция се нуждае от допълнителни ресурси, за да може да изпълнява задълженията си.

През 2012 г. под егидата на президента бе създаден съвет за борбата с корупцията, чиято цел е да подобри координацията между различните органи, участващи в борбата с корупцията. Специализираната прокуратура също е учредила работна група за борба с корупцията, а полицията е създаде дирекция за борба с икономическите престъпления и корупцията. Ролята и отговорностите на тези органи за борба с корупцията се припокриват и трябва да бъдат изяснени.

Въпреки действащия модерен закон за обществените поръчки, злоупотребите в производствата по възлагане на обществени поръчки продължават да бъдат основен

²⁰ Тези страни са: Словения, Хърватия, Албания, Черна гора, бивша югославска република Македония, Сан Марино и Турция.

проблем в Косово. Законът трябва да се прилага в пълна степен и всяка злоупотреба трябва да се разследва и преследва по наказателен ред. Законът за **финансирането на политическите партии** трябва да бъде изменен по такъв начин, че даренията от правни субекти, които предоставят също така стоки и услуги на публичната администрация, да бъдат забранени или строго регламентирани, политическите партии да бъдат задължени да имат само една банкова сметка и да се определят сроковете за публикуване на финансовите отчети. За да се постигнат конкретни резултати в борбата с корупцията трябва да се прилага цялата правна уредба на Косово в тази област.

Задълженията и правомощията на **полицията** са уредени с нов закон за полицията. Все още не е изготвено подзаконовото законодателство, по-специално относно употребата на сила и на огнестрелно оръжие от полицейските служители, защитата на данните и дисциплинарните мерки. Законът за полицейския инспекторат урежда правомощията на независимия полицейски инспекторат, който разглежда жалбите, предприема дисциплинарни действия и може да извършва наказателни разследвания срещу полицейски служители. През 2012 г. отношенията между полицията и полицейския инспекторат се подобриха, а през същата година инспекторатът започна и няколко нови разследвания. За пълното прилагане на Закона за полицейския инспекторат е необходима подзаконова нормативна уредба, която обаче все още не е приета. Цялата необходима подзаконова уредба, свързана със Закона за полицията и Закона за полицейския инспекторат трябва да бъде приета и да започне да се прилага.

През 2012 г. Косово изготви проект на Закон за **прихващане на далекосъобщенията**, който би дал възможност на полицията, на националната разузнавателна агенция на Косово, митниците и EULEX да прихващат законно електронни съобщения и да изискват съдържанието, местонахождението и данните за трафика на електронните съобщения за целите на правоприлагането или националната сигурност. Макар по всичко да личи, че целите и обхватът на законопроекта са хармонизирани с разпоредбите на Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронните комуникации²¹, бяха изразени опасения по отношение на съответствието му с разпоредбите на Директивата за запазване на данни²². В бъдещото законодателство относно прихващането трябва да се направи ясно разграничение между допускането от съда прихващане и прихващането за целите на разузнавателните служби, в съответствие с най-добрите европейски практики. Правителството трябва да предвиди въвеждането на правна уредба относно запазването на данни за целите на правоприлагането, по-специално по отношение на приложното поле на това запазване, неговите цел, пропорционалност, категории данни, достъп до данните, периодите за запазване и средствата за правна защита, в съответствие с Директивата за запазване на данни.

Законът за **защита на свидетелите** бе приет през 2011 г. и влезе в сила през 2012 г. С него се урежда защитата на свидетелите на тежки престъпления. Законът отговаря до голяма степен на най-добрите европейски практики, но за прилагането му е необходима подзаконова уредба по редица въпроси, например промяна на самоличността, бюджет, изисквания за безопасно място за живеене и въпросници за жертвите на престъпления. През януари 2013 г. бе подписано международно споразумение относно преместването (релокацията) на защитени лица, което се основава на модела на Европол. След като стане оперативна, дирекцията за защита на свидетелите в Косово ще работи редом с

²¹ Член 15, параграф 1 от Директива 2002/58/ЕО.

²² Директива 2006/24/ЕО.

програмата за защита на свидетелите на EULEX, която все още отговаря за защитата на свидетелите на престъпления в рамките на мандата на EULEX.

3.3.2. *Сътрудничество в областта на правоприлагането*

Косово е сключило споразумения за **полицейско сътрудничество** с Австрия, Швеция, Хърватия, Албания и бившата югославска република Македония, споразумения за борба с трафика на хора — с Франция и бившата югославска република Македония, споразумение за сътрудничество в областта на сигурността — с Германия, и споразумение за борба с организираната престъпност и незаконната миграция — с Унгария. То има споразумения за митническо сътрудничество с десет държави²³.

През 2011 г. Косово създаде отдел за международно сътрудничество в областта на правоприлагането (ОМСОП). Както навсякъде на Западните Балкани, този отдел има за цел да улеснява стратегическото и оперативното сътрудничество с правоприлагащите органи на съседните държави и на държавите — членки на ЕС. Тъй като е съставна единица на полицията, ОМСОП има достъп до всички национални бази данни. Той трябва да обработва личните данни в пълно съответствие със Закона за защита на данните. Освен това полицията наскоро предостави достъп на EULEX до информационната си система и до системата за управление на границите. По всяка вероятност подобно споделяне на информация ще бъде от полза за разследването на тежките престъпления в Косово, но полицията и EULEX трябва да се постараят също така да придадат официален характер на обмена на информация за престъпленията и разузнавателните сведения като сключат техническо споразумение.

Стратегическото и оперативното сътрудничество на Косово със съседните страни и държавите — членки на ЕС в областта на правоприлагането работи на неформална основа. Косово осъществява тясно сътрудничество в тази област с Албания и бившата югославска република Македония, а отношенията му със Сърбия, които се осъществяват чрез подкрепата на ЕС, и с Босна и Херцеговина се подобряват. То планира изпращането на служители за контакт в областта на правоприлагането в Австрия, Унгария, Германия, Швеция и Швейцария. Косово трябва да продължи да задълбочава сътрудничеството си в областта на правоприлагането с всички заинтересовани съседни държави и с държавите — членки на ЕС. То трябва да проучи условията за сътрудничество с Европол, Интерпол и регионалните организации в областта на правоприлагането.

3.3.3. *Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси*

Косово е сключило споразумения за **правна взаимопомощ** с Хърватия, бившата югославска република Македония и Турция, има споразумения за екстрадиция с бившата югославска република Македония и Турция, както и споразумения относно трансфера на осъдени лица с Белгия, Швейцария, бившата югославска република Македония и Турция. Приключени са преговорите с Германия, Италия и Албания в областта на правната взаимопомощ, екстрадицията и трансфера на осъдени лица. Косово се е обвърнало към 23 други държави с искане за договаряне на допълнителни споразумения²⁴.

²³ Тези държави са: България, Чешката република, Германия, Ирландия, Швеция, Обединеното кралство, Швейцария, Канада, Съединените американски щати и Саудитска Арабия.

²⁴ Тези държави са: Австрия, Белгия, България, Чешката република, Дания, Естония, Финландия, Франция, Германия, Унгария, Италия, Литва, Латвия, Люксембург, Нидерландия, Полша, Португалия, Словения, Швеция, Хърватия, Швейцария, Норвегия и Турция.

В допълнение към тези двустранни споразумения Законът за международното правно сътрудничество предоставя правно основание за правна взаимопомощ с трети държави. По силата на техническо споразумение с Министерство на правосъдието EULEX продължава да действа като свързващо звено с държавите, които не признават статута на Косово. Законът за международното правно сътрудничество изисква наличието на реципрочност за обработването на искания за правна взаимопомощ. Косово е изпратило няколко искания на Сърбия, но е отказало да обработи такива искания, отправени от Сърбия, поради липса на реципрочност.

Макар да не е член на Съвета на Европа, Косово трябва да помисли за ратифицирането на всички релевантни конвенции на Съвета на Европа в областта на правната взаимопомощ. То трябва да проучи също условията за сътрудничество с Еврост.

3.3.4. Защита на данните

Правото на **защита на личните данни** е гарантирано от Конституцията, Закона за достъп до официалните документи и Закона за защита на личните данни. Допълнителни разпоредби относно защитата на данните са установени в Закона за класифициране на информацията и разрешаване на достъпа до нея. Наредбата за агенцията за защита на данните и подзаконовите актове, посветени на оценяването на служителите на тази агенция, имат за цел да приведат в действие тази правна уредба.

Законът за защита на данните регламентира обработването на данни от публични и частни образувания, задълженията на администраторите и на обработващите данни и правата на субектите на данни. Той предвижда наказания за сериозните нарушения на разпоредбите за защита на данните. Законът е съобразен до голяма степен с достиженията на правото на ЕС, но за постигането на по-нататъшен напредък при защитата на данните е необходимо съответната наредба и подзаконовите актове да бъдат прилагани.

Законът съдържа редица ограничения по отношение на информацията, която се предоставя на субектите на данни, правото на достъп и правото на допълване, поправка или заличаване на данни. Обществената сигурност представлява основание за такова изключение. Тази разпоредба е в съответствие с достиженията на правото на ЕС, но прилагането ѝ трябва да бъде наблюдавано. Повечето държави членки имат разпоредби, които позволяват ограничаване на правото на достъп на субектите на данни до личните им данни по съображения за обществена сигурност. Обхватът и възможните изключения по отношение на правата на субектите на данни се нуждаят от допълнително изясняване.

Изискването за независимост на главния контролор на агенцията за защита на данните е заложено в Закона за защита на данните. Макар формалните аспекти на независимостта да са гарантирани, необходимо е разпоредбите да се прилагат на практика. Фактичката независимост на контролорите изглежда на подходящо ниво — и петте контролора са назначени и са заели своите длъжности.

Агенцията за защита на данните разполага със собствен бюджет, който се управлява по независим начин в съответствие със Закона за защита на данните. Бюджетът ѝ изглежда достатъчен и агенцията е попълнила повечето от свободните длъжности. Тя е създавала работни групи за изготвянето на проекти на подзаконови актове относно обработването на лични данни в рамките на полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси. Съветът за защита на данните е одобрил списък на държавите и международните организации с адекватно ниво на защита на данните. Въпреки недостатъчния персонал агенцията е провела петдесет проверки и одита на

публични и частни организации, за да оцени спазването на разпоредбите за защита на данните от тяхна страна.

Освен това с агенцията се провеждат консултации преди приемането на законодателни и административни мерки във връзка с обработването на лични данни. Консултации с нея са направени по тринадесет проекта на закони и подзаконовни актове, но нейното становище не бе поискано преди приемането на Закона за полицията или на новия Наказателно-процесуален кодекс. Съгласно възложения ѝ мандат в бъдеще консултации с тази агенция следва да се провеждат по всички законодателни предложения, включващи обработване на лични данни.

3.4. Тематична област 4: Основни права, свързани със свободата на движение

Правата на човека и основните права са залегнали в Конституцията на Косово. Конституцията изброява основните международни споразумения и инструменти, които се прилагат пряко в Косово²⁵. В случай на противоречие международните споразумения, ратифицирани от Косово, имат предимство пред нормите на вътрешното законодателство. Правата на човека и основните права, заложили в тези споразумения трябва да бъдат тълкувани в съответствие с решенията на Европейския съд по правата на човека.

Конституцията оправомощава хората да сезират Конституционния съд за нарушения на основните им права. Към Парламента има комисия по правата на човека, равенството между половете, изчезналите лица и петициите, на която е възложено да се занимава с всички въпроси, свързани с правата на човека, да разглежда петициите на граждани и да осъществява наблюдение върху прилагането на законите, попадащи в нейната компетентност. Косово е изградило структури на централно и местно ниво, които да оказват съдействие за защитата, популяризирането и прилагането на правата на човека и основните права. В близко време ще бъдат изготвени нови стратегия и план за действие в областта на правата на човека.

Косово разполага със стабилна правна уредба за защита на правата на човека и основните права. Има голям брой институции и органи на различни управленски равнища, на които са възложени отговорности, свързани с прилагането на тези права. Косово работи понастоящем върху подзаконовата правна уредба в тази област, в която би трябвало да се предвиди провеждането на консултации с общинските органи.

Европейската рамкова конвенция за защита на националните малцинства, която налага задължението за осигуряване на защита на лицата от заплахи, враждебност, насилие или дискриминация, породени от тяхната етническа, културна, езикова или религиозна идентичност, се прилага пряко в Косово. Вътрешната правна уредба съдържа също разпоредби, задължаващи косовските институции да защитават сигурността и безопасността на **малцинствата**, по-специално чрез Закона за защита и насърчване на правата на общностите и на техните членове и Закона за ползването на езиците. Косово разполага със стратегия и план за действие за интегриране на малцинствата на ромите, ашкалите и египтяните, но тези малцинства продължават да са в много неблагоприятно

²⁵ Тези инструменти са Всеобщата декларация за правата на човека, Европейската конвенция за правата на човека и протоколите към нея, Международният пакт за граждански и политически права и протоколите към него, Рамковата конвенция на Съвета на Европа за защита на националните малцинства, Конвенцията за премахване на всички форми на расова дискриминация и Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените, Конвенцията за правата на детето. Косово не е член нито на ООН, нито на Съвета на Европа.

положение. Изпълнението на стратегията и плана за действие е все още твърде ограничено, най-вече поради липсата на политическа воля и слаб капацитет на министерствата и общинските органи.

Косово разполага с правна уредба, която гарантира **защитата от дискриминация** и включва закон за равенството между половете, закон за защита от дискриминация, закон относно наемането на работа на хора с увреждания и закон за омбудсмана. Законът за защита от дискриминация е в процес на изменение, с цел да се укрепи механизма за налагане на наказания. Въпреки това обаче в областта на социалното приобщаване, включително защитата от дискриминация, има ограничен напредък. Съчетан със слаба активност от страна на гражданското общество, Законът за защита от дискриминация все още не е създал ефективен антидискриминационен механизъм. Общността на лесбийките, гейовете, бисексуалните и транссексуалните лица (ЛГБТ) се сблъсква със заклеяване и заплахи от насилие. Въпреки наличното законодателство хората с увреждания са изправени пред сериозни проблеми, свързани с достъпа до инфраструктури, подпомагане, медицински грижи, заетост и защитата от дискриминация. За гарантиране на равенството между половете е необходимо да се осигури прилагането на правната уредба.

Правната уредба в подкрепа на **достъпа на малцинствата до документи за пътуване и документи за самоличност**, включително гражданската регистрация, е задоволителна, но правоприлагането остава ограничено. В неотдавнашен доклад на ОССЕ бе установено, че въпреки задължението на общините да предоставят услуги на всички официални езици, лицата, принадлежащи към малцинства, които са числено малцинство в дадена община, често не са в състояние да общуват на собствения си език с длъжностните лица, извършващи гражданската регистрация, нито да получат документи на своя език. Неграмотните членове на малцинствата са изправени пред допълнителни трудности при попълването на формулярите за гражданска регистрация²⁶.

Лица, които принадлежат към сръбското малцинство, изразиха загриженост относно свободата на движение в контекста на изпълнението от страна на Косово на споразумението със Сърбия относно свободата на движение. Те свидетелстват за забавяне на издаването на шофьорски книжки и документи за регистрация на автомобили и за неспазване на законодателството относно езиците. Всичко това може да окаже неблагоприятно въздействие върху свободата на движение. Омбудсманът е предприел действия по някои от тези оплаквания, повечето от които са свързани с липсата на правоприлагане на местно равнище.

Престъпления на етническа основа се извършват срещу всички малцинства в Косово, включително срещу албанци в областите, където те не са мнозинство. Отбелязано е увеличение на този вид престъпления, извършени срещу завърнали се сърби, а сигурността за сърбите южно от река Ибар се е влошила.

Основните местни органи, натоварени с въпросите относно сигурността на малцинствата, са общинските съвети за безопасност на общностите, които се председателстват от местни кметове и в състава им влизат членове, представляващи малцинствата в съответната община. Работата на тези съвети е все още непоследователна и много общини още не са създали такива органи. През 2011 г. правителството прие стратегия и план за действие за безопасността на общностите.

²⁶ ОССЕ, „Access to civil registration in Kosovo“ (Достъп до гражданска регистрация в Косово), Прищина, юли 2012 г.

4. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ОТ ЛИБЕРАЛИЗИРАНЕТО НА ВИЗОВИЯ РЕЖИМ ВЪРХУ СИГУРНОСТТА И МИГРАЦИЯТА

4.1. Въздействие от либерализирането на визовия режим с Косово върху сигурността

Косово продължава да среща сериозни затруднения в ефективното предотвратяване и борбата с организираната престъпност и корупцията. Престъпни дейности като трафик на хероин, кокаин и канабис, улеснена незаконна миграция, трафик на хора, трафик на оръжие, както и контрабанда на цигари и горива, са често срещани²⁷. Съчетанието на доходоносни трансгранични незаконни дейности, изостанало икономическо развитие и ограничен административен капацитет създава значителни стимули за вземане на подкупи, изпиране на пари и злоупотреба с процедурите за възлагане на обществени поръчки. Въпреки някои дребни подобрения, установени от ОИСП²⁸ и Transparency International²⁹ през 2012 г., корупцията продължава да бъде сериозен проблем в Косово.

Косово е въвело правна уредба и е създадо институционална рамка за борба с организираната престъпност и корупцията, но сътрудничеството между полицията, митниците и прокуратурата във връзка с разследването и наказателното преследване на такива престъпления трябва допълнително да се подобри. Сътрудничеството между полицията и прокуратурата трябва да се укрепи, за да се осигури увеличаване на броя на образуваните наказателни производства след провеждане на разследванията и да се гарантира проактивен подход към борбата с тежките престъпления в съответствие със стратегията и плана за действие за полицейските действия, основани на разузнавателна информация. Капацитетът за разследване на полицията е достатъчен, но този на митническите служби трябва да се развие. Сътрудничеството между прокуратурата и звеното за финансово разузнаване (ЗФР) трябва да се подобри, за да се гарантира проактивен подход към започването на разследвания по случаи на необяснимо забогатяване. Функционирането на ЗФР и сътрудничеството му с полицията се подобриха през 2012 г. През същата година бяха поставени основите на нова програма за защита на свидетелите.

Ресурсите за провеждане на политиката на Косово за борба с наркотиците са недостатъчни и липсва подход, който да се основава на разузнавателна информация. Усилията на Косово за разбиване на трафика на хероин от Афганистан през Турция до пазарите на ЕС и на трафика на кокаин от Латинска Америка през Черна гора и Албания до ЕС са все още недостатъчни. Косово продължава да среща трудности да намали култивирането и трафика на канабис за ЕС. Заловените пратки с наркотици са се увеличили през 2012 г., но остават скромни, а съдебният контрол върху разследванията е все още недостатъчен.

В процес на разработване са правната уредба и институционалната рамка за борба с трафика на хора. Косово продължава да бъде изходен и транзитен пункт за жертви на трафика на хора. Продължава тенденцията да се извършва трафик на жени към ЕС с цел сексуална експлоатация. Трафикът на деца с цел просия и улеснената незаконна миграция, често чрез използване на подправени или фалшифицирани документи,

²⁷ Европол, „EU Organised Crime Threat Assessment“ (Оценка на заплахата от организираната престъпност в ЕС), 28 април 2011 г.

²⁸ ОИСП, „Support for Improvement in Governance and Management, Kosovo Assessment“ (Подкрепа за подобряване на администрацията и управлението, Оценка на Косово), март 2012 г.

²⁹ В индекса за възприятие на корупцията (ИВК) на Transparency International Косово е било най-ниско в класацията за Западните Балкани през 2010 г. и 2011 г., но през 2012 г. е настигнало Албания.

продължават да предизвикват сериозно безпокойство. Трафикът на малки оръжия и леко въоръжение продължава да е проблем за Косово.

Косово разполага с пълна нормативна уредба и институционална рамка за борба с корупцията. Прилагането на законите относно декларирането на имущество и предотвратяването на конфликт на интереси е възложено на Агенцията за борба с корупцията. Опитът ѝ в идентифицирането и последващите действия при риск от корупция в публичния сектор, включително чрез извършване на оценки на риска в чувствителни сектори, остава все пак ограничен. Два други органа за борба с корупцията имат припокриващи се роли и отговорности в тази сфера, което ограничава ефективността им в това начинание.

Въпреки наличието на модерен закон за обществените поръчки, злоупотребите с процедурите по възлагане на такива поръчки продължават да бъдат сериозен проблем в Косово. Законът за финансирането на политическите партии не забранява даренията от правни субекти, които предоставят също така стоки и услуги на публичната администрация.

При настоящото състояние на правната уредба и институционалното развитие капацитетът на Косово за ефективно противодействие на организираната престъпност и корупцията остава ограничен, което потенциално би могло да доведе до изключително тежки последици за вътрешната сигурност на ЕС. Зароденият в Косово тероризъм изглежда представлява по-малка заплаха за вътрешната сигурност на ЕС, отколкото заплахата от организираната престъпност и корупцията.

Косово се насърчава да обмисли препоръките, представени в настоящия доклад, за да ограничи опасността за вътрешната сигурност на ЕС, породена от организираната престъпност и корупцията.

4.2. Въздействие от либерализирането на визовия режим с Косово върху миграцията

Комисията продължи да наблюдава петте показателя за резултати, определени в пътната карта за визовия режим, а именно процентът на отказани визи, процентът на отказани влизания в Шенгенското пространство, броят на незаконно пребиваващите лица в държавите — членки на ЕС, броят на молбите за предоставяне на убежище и броя на отхвърлените молби за обратно приемане. Същественият спад в тези показатели по време на диалога за визовия режим ще се използва като индикативен референтен показател за оценяване на въздействието върху миграцията от либерализирането на визовия режим с Косово.

Между 2010 г. и 2011 г. се наблюдават следните тенденции:

- процентът на отказани визи за граждани на Косово е вариал значително в Шенгенското пространство;
- броят на гражданите на Косово, на които е отказано влизане в държави — членки на ЕС, се е удвоил от 315 на 645;
- броят на гражданите на Косово, за които е установено, че пребивават незаконно в държави членки, е спаднал от 5 060 до 4 180;
- броят на молбите за предоставяне на убежище, подадени от граждани на Косово в държави членки, е спаднал от 14 325 на 9 865, като процентът на признаване (6 %) е останал сравнително стабилен;

- броят на отхвърлените и висящите молби за обратно приемане е намалял от 243 на 199.

Данните в подкрепа на тези изводи са посочени в таблици 6.1 — 6.6 от приложението:

- съгласно действащите разпоредби всички визи за краткосрочно пребиваване, издавани от държавите членки на граждани на Косово, са визи с ограничена териториална валидност (ОТВ)³⁰. Статистиката, предоставена от държавите членки и от асоциираните към Шенген държави през 2011 г., потвърди наличието на значителни различия в рамките на Шенгенското пространство: Швейцария (16 288), Германия (12 526), Италия (7 066) и Гърция (4 083) са издали най-голям брой визи с ОТВ за граждани на Косово;
- в периода 2010—2011 г. броят на гражданите на Косово, на които е било отказано влизане в държави — членки на ЕС, се е увеличил от 315 на 645, главно поради по-големия им брой във Франция и Унгария;
- за периода 2010—2011 г. броят на гражданите на Косово, за които е установено, че пребивават незаконно в държавите членки, е спаднал от 5 060 на 4 180. Най-голям брой незаконно пребиваващи граждани на Косово е докладван от Германия, Франция, Австрия, Швеция и Швейцария;
- през периода 2010—2011 г. броят на молбите за предоставяне на убежище, подадени от граждани на Косово в държави членки, е спаднал от 14 325 на 9 865. Франция, Белгия, Германия, Швеция и Швейцария са продължили да получават най-голям брой молби за убежище от Косово. Процентът на признаване по такива молби на първа инстанция е останал сравнително стабилен — 5,7 % през 2010 г. и 6 % през 2011 г., което показва, че държавите членки са продължавали да предоставят някаква форма на международна закрила на кандидатите от Косово;
- в периода 2010—2011 г. броят на отхвърлените молби за обратно приемане е намалял от 243 на 199³¹. Между 2010 г. и 2011 г. броят на висящите молби за обратно приемане също е спаднал от 1 572 на 903. Германия и Белгия са продължили да докладват най-висок брой отхвърлени и висящи молби за обратно приемане от Косово.

Косово се насърчава да обмисли препоръките, представени в настоящия доклад, за да смекчи евентуалните последици, свързани с миграцията в ЕС, породени от въвеждането на безвизов режим с Косово.

5. ПРЕПОРЪКИ ЗА КОСОВО

Като се опира на направената в предишните глави оценка относно постигнатия от Косово напредък в изпълнението на изискванията на пътната карта за либерализиране

³⁰ Визата за краткосрочно пребиваване с ограничена териториална валидност („ОТВ“) дава право на титуляря да пребивава само в държавата(ите) членка(и), за която е валидна визата. Виза с ограничена териториална валидност може да се издаде, когато пътникът не отговаря на всички условия за влизане, ако поне една държава членка не признава документа за пътуване, към който ще бъде закрепена визата, или когато поради спешност визата се издава без извършване на предварителна консултация, ако такава е приложима.

³¹ В представителната извадка от държави членки и държави, асоциирани към Шенген, показана в графика 6.6, са включени Белгия, България, Чешката република, Германия, Гърция, Франция, Италия, Унгария, Нидерландия, Австрия, Словения, Словакия, Швеция, Норвегия и Швейцария.

на визовия режим и без да се засяга позицията на държавите — членки на ЕС, относно неговия статут, Комисията препоръчва властите в Косово да предприемат необходимите действия в следните области:

5.1. Обратно приемане

- Да се приемат обратно от всички държави — членки на ЕС, гражданите на Косово, гражданите на трети държави и лицата без гражданство, които вече не отговарят на изискванията за влизане и пребиваване в държавите членки;
- да се прилага Законът за обратното приемане;
- да продължат преговорите по споразумения за обратно приемане със заинтересованите държави членки и с основните транзитни държави и държави на произход на незаконни мигранти към Косово;
- да се намали броят на висящите молби за обратно приемане от всички държави членки в съответствие с разпоредбите на Закона за обратното приемане или двустранните споразумения за обратно приемане;
- да се подобри обменът на данни с органите на държавите членки относно специалните нужди на завърналите се лица, включително на жертвите на трафика на хора;
- националните статистически данни във връзка с обратното приемане да се съгласува със съответните статистики на държавите — членки на ЕС.

5.2. Реинтеграция

- Да се поемат ангажименти за средствата от фонда за реинтеграция и тези средства да се изразходват;
- да се предоставя прозрачна финансова информация за поетите задължения и извършените плащания от този фонд;
- акцентът на програмата за реинтеграция да се пренасочи от спешните грижи към услугите за устойчиво реинтегриране;
- да се увеличи броят на бенефициерите по програмата за реинтеграция;
- да се засили ролята на регионалните координатори и общинските комитети по въпросите на реинтеграцията в процеса на вземане на решения в областта на финансите;
- да се въведе система за управление на преписките с оглед проследяване на достъпа на завърналите се лица до услугите за реинтегриране.

5.3. Сигурност на документите

- Да се измени Законът за личните имена, така че да се създаде възможност за регистриране на имена на кирилица. Да се гарантира стриктното прилагане на този закон, за да се премахнат измамите с промяна на името. Да се проверява самоличността на всички лица, поискали смяна на името;
- да се измени подзаконовата нормативна уредба относно молбите за издаване на документи за пътуване, за да се гарантира събирането на дактилоскопични отпечатащи от всички заявители, навършили дванадесетгодишна възраст;
- да се осигурят гаранции за изготвянето и издаването на биометрични карти за самоличност в пълно съответствие със стандартите на Международната организация за гражданско въздухоплаване (ИКАО);

- новата система за гражданско състояние да се въведе в експлоатация. Да се гарантира надеждността на единния централен регистър за гражданското състояние, като се подобри качеството на данните; всички записи да се актуализират, между тях да бъдат направени вътрешни препратки и данните да си съответстват. Да се премахнат несъответствията между базите данни и одитните процедури да се укрепят;
- да се гарантира надеждността на процеса на гражданска регистрация посредством разследване на всички случаи на корупция. Да се прилага етичният кодекс. Да се извършат атестация и обучение на целия персонал на агенцията за гражданска регистрация, на общинските служби по гражданско състояние и на общинските центрове за гражданска регистрация.

5.4. Управление на границите

- Да се изготви проект на закон за междуведомственото сътрудничество, в който се определят ролята и правомощията на всички органи на публичната власт, участващи в интегрираното управление на границите;
- да се изменят определенията и съответстващите разпоредби от Закона за граничния контрол и за наблюдението по границите и от подзаконовата нормативна уредба, така че те да бъдат приведени в съответствие с Кодекса на шенгенските граници;
- да се гарантира функционирането на системата за управление на границите;
- да се сключат споразумения с всички съседни държави за сътрудничество в областта на правоприлагането, като в тях се предвиди оперативно сътрудничество и споделяне на информация с цел предотвратяване и борба с незаконната миграция и трансграничната престъпност;
- да се измени стратегията за интегрирано управление на границите, като за основа се ползват заключенията на Съвета от 2006 г., Кодексът на шенгенските граници и Шенгенският каталог, така че да се обхванат всички ключови елементи на интегрираното управление на границите;
- временните и постоянните контролно-пропускателни пунктове да се изградят съгласно установения график, като се действа координирано и в съответствие с постигнатите на 2 декември 2011 г. заключения относно интегрираното управление на границите. Да се прилагат разпоредбите относно обмена на информация за правоприлагането, правната взаимопомощ и обмена на митническа информация. Да се извърши обмен на лица за контакт със Сърбия;
- в координация с Черна гора, Косово да очертае общата им граница;
- да се проучат условията за сътрудничество с Frontex.

5.5. Управление на миграцията

- Да се изменят условията за влизане и задълженията на превозвачите, съдържащи се в Закона за чужденците и Закона за граничния контрол и за наблюдението по границите, така че да бъдат приведени в съответствие с Кодекса на шенгенските граници;
- да се изменят Законът за чужденците, Законът за граничния контрол и за наблюдението по границите и съответната подзаконова уредба, така че издаването на визи на граничните контролно-пропускателни пунктове да бъде приведено в съответствие с Визовия кодекс;

- разпоредбите на Закона за чужденците относно разрешенията за работа и разрешенията за пребиваване да се хармонизират с разпоредбите на Закона за издаване на разрешения за работа на чужди граждани;
- да се измени Законът за чужденците, така че разпоредбите му да отговарят на основните постановки на достиженията на правото на ЕС в областта на законната и незаконната миграция;
- законът за чужденците да се измени в съответствие със Закона за защита на данните, с цел да се регламентират обработването, достъпът и обменът на данни относно миграцията и убежището от страна на държавните органи;
- да се завърши новата стратегия за миграцията, обхващаща всички компетентни заинтересовани страни, включително чрез разработване на миграционен профил на Косово.

5.6. Убежище

- да се измени законът за убежището така, че разпоредбите му да бъдат приведени в съответствие с основните постановки на достиженията на правото на ЕС в областта на убежището и с Женевската конвенция;
- да се проведе разследване по сигналите за корупция при управлението на съоръженията, свързани с предоставянето на убежище, и на отдаваните под наем жилища за завърналите се лица;
- да се проучат условията за сътрудничество с Европейската служба за подкрепа в областта на убежището (EASO).

5.7. Предотвратяване и борба с организираната престъпност, корупцията и тероризма

- Реформата в системата на наказателното правораздаване да се проведе по начин, който води до повишаване на независимостта, ефективността, отчетността и безпристрастността на съдебната власт, включително чрез предоставяне на достатъчно ресурси за работата на новата система на съдилищата;
- да се спре политическата намеса в разследването, наказателното преследване и постановяването на присъди по дела за престъпления; да се гарантира прозрачността при подбора, атестирането и назначаването на съдиите и прокурорите; да се предприемат дисциплинарни действия по всички случаи, свързани с корупция в съдебната система;
- да се намали броят на забавените висящи дела пред съдилищата;
- да се изяснят разпоредбите на Наказателния кодекс относно престъпленията, свързани с корупция; разпоредбите относно експулсирането на чужденци, съдържащи се в кодекса, да се приведат в съответствие със Закона за чужденците; сред разпоредбите относно регистрите за съдимост да се включи и обмен на информация с трети държави;
- част от разпоредбите на Наказателно-процесуалния кодекс, включително преходните му разпоредби и разпоредбите относно събирането на свидетелски показания в досъдебната фаза на наказателното производство, да се прецизират, за да не се ограничава допустимостта на доказателствените средства;

- да се обмисли провеждането през втората половина на 2013 г. на общ преглед на функционирането на реструктурираната система на наказателното правосъдие, включително оценка на прилагането на новите Закон за съдилищата, Закон за прокуратурата, Наказателен кодекс и Наказателно-процесуален кодекс;
- да се постигнат резултати при разследването, наказателното преследване и постановяването на окончателни съдебни решения по дела за организирана престъпност и корупция, включително за трафик на наркотици, трафик на хора, трафик на оръжие и изпиране на пари;
- да се запазят изключителната и субсидиарната компетентност на Специализираната прокуратура;
- да се обмислят по-нататъшни изменения на законодателството, посветено на предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма, които изменения да се отнасят за специализираното обучение и статистическите показатели;
- да се приеме законопроектът за предоставяне на разширени правомощия за отнемане на имущество;
- да се изготви проект на закон за трафика на хора;
- да се осигури прилагането на Закона за обществените поръчки;
- Законът за финансирането на политическите партии да се измени по такъв начин, че правилата относно даренията да бъдат строго регламентирани и да се изяснят задълженията за отчитане на политическите партии;
- да се приеме подзаконовата уредба, необходима за прилагане на Закона за полицията и Закона за полицейския инспекторат;
- да се въведат гаранции, че в бъдещото законодателство относно прихващането се прави разграничение между прихващането за целите на правораздаването и прихващането за целите на разузнавателните служби, в съответствие с най-добрите европейски практики, като същевременно разпоредбите относно запазването на данни за целите на правоприлагането трябва да са в съответствие с достиженията на правото на ЕС относно запазването на данни;
- да се приеме подзаконовата уредба, необходима за прилагане на Закона за защита на свидетелите; да се приведе в действие международното споразумение за преместването (релокацията) на свидетели;
- да се изяснят ролята и компетентността на всички органи за борба с корупцията в Косово; да се прецени дали агенцията за борба с корупцията се нуждае от допълнителни ресурси, за да може да изпълнява задълженията си;
- да се осигури прилагането на всички стратегии и планове за действие в областта на обществения ред и сигурността, включително новите стратегии и плана за действие за борба с организираната престъпност и корупцията.

5.8. Сътрудничество в областта на правоприлагането

- Със заинтересованите съседни страни и държави — членки на ЕС, да се сключат споразумения за сътрудничество в областта на правоприлагането, в които по възможност да се регламентира обменът на стратегическа и

оперативна информация, включително от регистрите за съдимост, при съблюдаване на разпоредбите относно защитата на данните;

- да се засили оперативното сътрудничество в областта на правоприлагането със заинтересованите съседни страни и държави — членки на ЕС;
- да се обмисли сключването на техническо споразумение с EULEX относно обмена на информация за престъпленията и разузнавателните сведения;
- да се проучат условията за сътрудничество с Европол, Интерпол и регионалните организации за сътрудничество в областта на правоприлагането.

5.9. Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси

- Законът за международното правно сътрудничество да се измени в съответствие със съответните достижения на правото на ЕС и конвенциите на Съвета на Европа; да се разгледа възможността за ратифициране на всички релевантни конвенции на Съвета на Европа в областта на правната взаимопомощ по наказателноправни въпроси;
- да се сключат споразумения за правна взаимопомощ по наказателноправни въпроси със заинтересованите съседни страни и държави — членки на ЕС;
- да се проучат условията за сътрудничество с Евроюст.

5.10. Защита на данните

- Да се изясни обхватът на ограниченията на правото на субектите на данни на достъп до личните им данни и на правото им на допълване, поправяне или заличаване на такива данни;
- да се осигури прилагането на Закона за защита на данните и на съпътстващата го подзаконова уредба;
- да се осигури прилагането на разпоредбите от Закона за защита на данните, посветени на гаранциите за независимост на главния контролор на агенцията за защита на данните;
- да се гарантира консултирането с агенцията за защита на данните по всички бъдещи законодателни предложения, свързани с обработването на лични данни.

5.11. Основни права, свързани със свободата на движение

- Да се измени Законът за защита от дискриминация с цел укрепване на механизма му за налагане на наказания; да се осигури прилагането на правната уредба за защита от дискриминация на жените, членовете на общността на ЛГБТ и хората с увреждания;
- да се измени Законът за чужденците с цел подобряване на социално-икономическата интеграция на бежанците; да се измени Законът за гражданството с цел улесняване получаването на гражданство от бежанците;
- да се изготвят проекти на нова стратегия и план за действие в областта на правата на човека и основните права;
- да се осигурят прилагането и изпълнението на стратегията и плана за действие за интегриране на малцинствата на ромите, ашкалите и египтяните;
- да се осигури прилагането на Споразумението за свободно движение, в координация със Сърбия;

- да се провежда разследване и наказателно преследване за всички престъпления на етническа основа;
- да се гарантира функционирането на общинските съвети за безопасност на общностите на цялата територия на Косово.

6. СТАТИСТИКА

6.1. Заявления за краткосрочни шенгенски визи в Прищина, Косово, 2010 — 2011 г.

Година	Вид на визата	Белгия	Германия	Гърция	Финланди я	Унгария	Италия	Словения	Швейцария	Норвегия	Общо
2010	Издадени визи вид „А“	-	0	-	-	-	-	-	-	0	0
	Издадени визи вид „В“	1	1	19	-	10	2	1	-	0	34
	Издадени визи вид „С“ (вкл. многократни визи)	2 128	13 283	5 099	17	2 767	345	2 493	3 147	532	29 811
	Издадени многократни визи вид „С“	726	1 214	-	52	1 834	2 357	2 482	-	69	8 734
	Заявления за визи вид „С“	2 942	17 079	5 477	742	3 968	1 038	3 073	4 668	759	39 746
	Общ брой издадени визи видове „А“, „В“, „С“	2 129	13 284	5 118	17	2 777	347	2 494	3 147	532	29 845
	Общ брой заявления за визи видове „А“, „В“, „С“	2 945	17 080	5 496	742	3 981	1 040	3 073	4 668	759	39 784
	Общ брой неиздадени визи видове „А“, „В“, „С“	816	3 796	378	725	1 175	693	579	1 521	227	9 910
	Дял на неиздадените визи видове „А“, „В“, „С“	27,71 %	22,22 %	6,88 %	97,71 %	29,52 %	66,63 %	18,84 %	32,58 %	29,91 %	24,91 %
	Общ брой издадени визи с ограничена териториална валидност (ОТВ)	5	11 629	3 749	563	8	4 301	3	12 305	519	33 082
	Издадени визи вид „D“	135	3 585	39	-	160	3 087	35	2 481	17	9 539
	Издадени визи вид „D + C“	-	-	-	-	-	-	-	3	0	3
	Общ брой издадени визи видове „А“, „В“, „С“, ОТВ, „D“, „D + C“	2 269	28 498	8 906	580	2 945	7 735	2 532	17 936	1 068	72 469
Дял на издадените визи вид ОТВ/издадени визи вид „B+C“	0,23 %	87,54 %	73,25 %	3311,76 %	0,29 %	1239,48 %	0,12 %	391,01 %	97,56 %	110,8 %	
2011	Издадени визи вид „А“	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Издадени визи вид „С“ (вкл. многократни визи)	1 647	1 281	565	7	2 937	258	2 804	416	637	10 552
	Издадени многократни визи вид „С“	436	1 063	190	92	1 786	258	2 790	174	101	6 890
	Заявления за визи вид „С“	2 735	6 170	725	916	4 152	2 037	3 884	5 099	820	26 538
	Неиздадени визи вид „С“	1 088	4 889	160	909	1 215	1 779	1 080	4 683	183	15 986

Година	Вид на визата	Белгия	Германия	Гърция	Финландия	Унгария	Италия	Словения	Швейцария	Норвегия	Общо
	Общ брой издадени визи видове „А“, „С“	1 647	1 281	565	7	2 937	258	2 804	416	637	10 552
	Общ брой заявления за визи видове „А“, „С“	2 735	6 170	725	916	4 152	2 037	3 884	5 099	820	26 538
	Общ брой неиздадени визи видове „А“, „С“	1 088	4 889	160	909	1 215	1 779	1 080	4 683	183	15 986
	Дял на неиздадените визи видове „А“, „С“	39,78 %	79,24 %	22,07 %	99,24 %	29,26 %	87,33 %	27,81 %	91,84 %	22,32 %	60,2 %
	Общ брой издадени визи с ограничена териториална валидност	-	12 526	4 083	769	1	7 066	-	16 288	630	41 343
	Общ брой издадени визи видове „А“, „С“, ОТВ	1 647	13 807	4 648	776	2 938	7 324	2 804	16 684	1 267	51 895
	Дял на издадените визи вид ОТВ/издадени визи вид „С“	0,00 %	977,83 %	722,65 %	10 985,71 %	0,03 %	2 738,76 %	0,00 %	3910,58 %	98,90 %	391,8 %

Източник: Европейска комисия, Генерална дирекция „Вътрешни работи“

6.2. Граждани на Косово, на които е отказано влизане на външните граници на Шенгенското пространство, 2009 — 2011 г.

Държава членка или асоциирана държава	2009 г.	2010 г.	2011 г.
Белгия	0	5	40
България	45	70	50
Чешка република	5	0	5
Дания	0	0	0
Германия	45	60	50
Естония	0	0	0
Ирландия	5	0	5
Гърция	140	90	75
Испания	0	0	0
Франция	70	30	280
Италия	0	20	35
Кипър	0	0	0
Латвия	0	0	0
Литва	0	0	0
Люксембург	0	-	0
Унгария	5	10	85
Малта	0	0	0
Нидерландия	5	0	5
Австрия	15	10	15
Полша	0	0	0
Португалия	0	0	0
Румъния	0	-	0
Словения	0	0	0
Словакия	0	0	0
Финландия	0	0	0
Швеция	0	0	0
Обединено кралство	50	20	0
Исландия	0	-	-
Лихтенщайн	10	5	0
Норвегия	0	0	0
Швейцария	40	45	45
Общо (ЕС-27)	385	315	645
Средна стойност (ЕС-27)	14	13	24
Стандартно отклонение (ЕС-27)	31	24	56

Източник: Изчисления на Евростат и ГД „Вътрешни работи“

6.3. Граждани на Косово, за които е установено, че се намират незаконно в държави — членки на ЕС, 2009 — 2011 г.

Държава членка или асоциирана държава	2009 г.	2010 г.	2011 г.
Белгия	75	90	250
България	10	20	5
Чешка република	10	15	20
Дания	0	5	0
Германия	1 605	1 935	1 715
Естония	0	0	0
Ирландия	50	35	15
Гърция	45	30	25
Испания	0	0	0
Франция	835	575	630
Италия	5	40	15
Кипър	0	0	0
Латвия	0	0	0
Литва	0	0	0
Люксембург	75	80	-
Унгария	20	20	50
Малта	0	0	0
Нидерландия	25	20	20
Австрия	1 390	740	530
Полша	0	5	10
Португалия	0	0	0
Румъния	0	0	0
Словения	0	0	0
Словакия	0	0	0
Финландия	250	0	0
Швеция	-	1 335	810
Обединено кралство	185	115	85
Исландия	0	-	-
Лихтенщайн	-	0	-
Норвегия	0	-	0
Швейцария	0	0	1 285
Общо (ЕС-27)	4 580	5 060	4 180
Средна стойност (ЕС-27)	176	187	161
Стандартно отклонение (ЕС-27)	417	451	376

Източник: Изчисления на Евростат и ГД „Вътрешни работи“

6.4. Молби за убежище, подадени от граждани на Косово, 2009 — 2011 г.

Държава членка или асоциирана държава	2009 г.	2010 г.	2011 г.
Белгия	2 515	3 230	2 320
България	0	0	0
Чешка република	20	5	5
Дания	120	160	135
Германия	1 900	2 205	1 885
Естония	0	0	0
Ирландия	30	15	10
Гърция	10	0	0
Испания	0	0	0
Франция	4 580	5 285	3 240
Италия	290	300	110
Кипър	0	0	0
Латвия	0	0	0
Литва	0	0	0
Люксембург	130	160	140
Унгария	1 785	380	210
Малта	0	0	0
Нидерландия	45	60	30
Австрия	1 305	610	340
Полша	0	0	0
Португалия	0	0	0
Румъния	0	0	0
Словения	30	20	20
Словакия	0	0	0
Финландия	240	140	75
Швеция	1 235	1 715	1 320
Обединено кралство	40	40	25
Исландия	0	0	0
Лихтенщайн	5	5	20
Норвегия	0	245	145
Швейцария	695	600	660
Общо (ЕС-27)	14 275	14 325	9 865
Средна стойност (ЕС-27)	529	531	365
Стандартно отклонение (ЕС-27)	1 053	1 206	812

Източник: Изчисления на Евростат и ГД „Вътрешни работи“

6.5. Решения на първа инстанция по молби за предоставяне на убежище, подадени от граждани на Косово, 2009 — 2011 г.

Държава членка или асоциирана държава	Общ брой решения			Положителни решения			Процент на признаване		
	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
Белгия	1 065	1 820	2 760	115	140	240	10,8 %	7,7 %	8,7 %
България	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Чешка република	20	10	0	5	0	0	25 %	0	0
Дания	70	150	140	15	35	25	21,4 %	23,3 %	17,9 %
Германия	1 355	2 255	1 850	75	90	50	5,5 %	4 %	2,7 %
Естония	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ирландия	30	15	10	0	0	0	0	0	0
Гърция	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Испания	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Франция	2 460	3 480	3 395	110	105	100	4,5 %	3 %	2,9 %
Италия	255	335	220	75	80	95	29,4 %	23,9 %	43,2 %
Кипър	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Латвия	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Литва	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Люксембург	-	90	90	-	5	5	0	5,6 %	5,6 %
Унгария	650	85	135	0	0	0	0	0	0
Малта	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Нидерландия	25	55	35	5	0	0	20	0	0
Австрия	1 115	665	365	80	70	35	7,2 %	10,5 %	9,6 %
Полша	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Португалия	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Румъния	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Словения	25	25	20	10	0	0	40 %	0	0
Словакия	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Финландия	85	215	85	10	15	5	11,8 %	7 %	5,9 %
Швеция	1 300	975	1 200	105	35	50	8,1 %	3,6 %	4,2 %
Обединено кралство	45	40	20	15	5	10	33,3 %	12,5 %	50 %
Исландия	-	0	0	-	0	0	0	0	0
Лихтенщайн	5	0	5	0	0	0	0	0	0
Норвегия	0	245	125	0	0	0	0	0	0
Швейцария	245	370	255	45	80	55	18,4 %	21,6 %	21,6 %
Общо (ЕС-27)	8 500	10 215	10 325	620	580	615	7,3 %	5,7 %	6 %
Средна стойност (ЕС-27)	315	378	382	23	21	23			
Стандартно отклонение (ЕС-27)	602	822	867	39	39	51			

Източник: Изчисление на ГД „Вътрешни работи“ въз основа на данни на Евростат

6.6. Молби за обратно приемане, обработени от Косово, 2009 — 2011 г.

Година	Държава членка или асоциирана държава	Общ брой на молбите за обратно приемане	Отхвърлени молби	Висящи молби	Връщания
2009	Белгия	58	12	14	32
	България	0	0	0	0
	Германия	2 385	91	1 753	541
	Франция	500	24	0	476
	Италия	80	-	3	77
	Унгария	-	-		133
	Австрия	-	-		234
	Словения	85	-	10	75
	Словакия	0	0	0	0
	Норвегия	-	-		125
	Швейцария	403	35	0	368
	Общо	3 511	162	1 780	2 061
2010	Белгия	61	3	18	40
	България	0	0	0	0
	Чешка република	7	0	0	7
	Германия	2 339	197	1 536	606
	Франция	522	21	4	497
	Италия	65	-	1	64
	Унгария	-	-		60
	Австрия	-	-		253
	Словения	68	-	13	55
	Словакия	0	0	0	0
	Норвегия	-	-		103
	Швейцария	419	22	0	397
Общо	3 481	243	1 572	2 082	

Година	Държава членка или асоциирана държава	Общ брой на молбите за обратно приемане	Отхвърлени молби	Висящи молби	Връщания
2011	Белгия	365	17	50	298
	България	0	0	0	0
	Чешка република	1	0	0	1
	Германия	1 483	155	832	496
	Франция	372	9	9	354
	Италия	77	-	2	75
	Унгария	-	-		62
	Австрия	-	-		140
	Словения	35	-	10	25
	Словакия	0	0	0	0
	Норвегия	-	-		100
	Швейцария	259	18	0	241
	Общо	2 592	199	903	1 792
2012	Белгия	355	14	104	237
	Германия	691	80	302	309
	Гърция	21	0	0	21
	Франция	226	10	8	208
	Италия	39	-	0	39
	Унгария	-	-		64
	Нидерландия	18	1	7	10
	Австрия	-	-		94
	Словения	15	-	8	7
	Швеция	489	15	0	474
	Норвегия	-	-		50
	Швейцария	225	11	0	214
	Общо	2 079	131	429	1 253

Източник: Държави — членки на ЕС и асоциирани държави